

Irak og Naboerne

Man kan sige om arabisk udenrigspolitik, at "din nabo er din fjende, derfor må du have gode relationer til hans nabo". Dette passer utrolig godt på den irakiske udenrigspolitik. Relationerne mellem Syrien og Irak er temmelig dårlige selvom Baath partierne regerer begge steder. Forholdet til Iran var også elendigt både før og efter revolutionen. Forholdet til Kuwait og Saudiarabien er også yderst anstrengt. Til gengæld har Irak gode relationer til Jordan, Yemen, Indien og Pakistan.

Iran er shiitisk ligesom majoriteten i Irak, men relationerne har gennem nyere tid været særdeles anstrengte. Efter revolten i Iran i 1961 blev Ayatollah Khomeini udvist, fordi han var en hård kritiker af shahens industrialiseringsprogram (den hvide revolution). Irak tog gladelig imod ham og han fik ophold i den hellige by Negev, hvor han bl. a. indtalte politisk, religiøse taler på kassettebånd. Han brugte islam til kritik af udviklingen i Iran og førte i det hele taget en hadsk kampagne vendt mod shahen. Kassettebåndene blev smuglet over bjergene ind i Iran og brugt til at opildne bondebefolkningen, der for en stor del var analfabeter, og for hvem Irans hvide revolution ikke kom til at betyde noget. Til gengæld støttede Shahen de irakiske kurdere i deres frihedskamp i 1974 -75. Det blev et stort problem for Saddam Hussein, der til sidst måtte søge en aftale med Shahen, og den blev hård.

Shaat al Arab kanalen blev Iransk suverænitet men med ret for Irak til indsejling til Basrahs havn. Khomeini skulle udvises af Irak. Til gengæld lovede shahen at standse sin støtte til det kurdiske oprør. Kurderne også de iranske hadede Shahen for denne støtte til Saddam, og der opstod i 1977 optøjer i det iranske Kurdistan. I januar 1978 begyndte en egentlig opstand i Tabriz. Den bredte sig gradvist til resten af landet, og Shahen måtte i januar 1979 flygte.

Efter den islamiske revolution havde Saddams måske mest hadefulde fjende Ayatollah Khomeini overtaget magten i Iran. Der opstod en del grænsetræfninger, det arabiske mindretal som udgør majoriteten af befolkningen i Kutzestan provinsen (som Irakerne kalder Arabistan) blev terroriseret af Irans revolutionsgarde. Saddam var på den anden side trængt indenrigspolitisk, idet højtstående baathpartimedlemmer bebrejdede ham aftalen med shahen. Det førte til det irakiske angreb på Iran i september 1980. I starten af krigen var Irak fuldstændig overlegen, Store dele af Kutzestan provinsen blev erobret herunder en af de store byer Susangerd og provinshovedstaden Ahwaz var omringet ved udgangen af 1980. Men i løbet af 1981 vendte krigslykken. Store enheder af dårligt bevæbnede religiøse fanatikere væltede ind over grænsen i aktioner der blev kaldt Kerbala 1, Kerbala 2 o. s. v. Hver af disse aktioner talte over 100.000 mand og en enkelt op mod 500.000 mand.

Med sådan en masseinvasion måtte Irak forsvare sig med masseødelæggelsesvåben. Irak havde ikke atomvåben. Det israelske angreb på Osirak anlægget i Baghdads sydlige udkant ødelagde al materiel til fremstilling af atomvåben, hvis landet overhovedet havde haft mulighed for at fremstille dem. Derfor greb man til anvendelse af giftgas, og det blev anvendt fra 1983. USA hjalp formodentlig Irak med teknologi i den forbindelse. Irak vandt til sidst krigen efter omfattende misilangreb på Tehran, og der blev indgået en våbenhvile med Iran i 1988.

Forholdet til Kuwait var meget anstrengt. Irak havde aldrig anerkendt Kuwait og opfattede det som en naturlig del af Irak. Kuwait var tidligere et britisk protektorat, og efter englænderne havde trukket sig ud i 1960, besatte Irak landet. Efter voldsomt diplomatisk pres trak Irak sig dog ud få dage efter.

Kuwait og Saudiarabien støttede Irak økonomisk under krigen med Iran, men efter våbenhvilen så især Kuwait sin interesse i at Irak ikke blev alt for stærk. Strid om nogle olieletter samt Kuwaits dumping af oliepriserne fik til sidst Irak til at angribe og besætte Kuwait i 1990.

Syrien og Irak har regimer baseret på samme ideologi - Baath partiet. Da ideologien er panarabisk, skulle man tro, at De to lande stod på god fod. Men Mellemøstens logik er anderledes. Syrien styres af en Shiitisk sekt Allawiterne, en sekt som kun udgør få procent af befolkningen, men relationerne er betydelig bedre til Iran, som jo også er shia-muhamedansk. Efter Iraks angreb på Iran i 1980, lukkede Syrien olieledningen fra Kirkuk felterne til den syriske havneby, Tartous. Det begrænsede Iraks olieeksport alvorligt.

Syriens indgreb i borgerkrigen i Libanon fik Saddam til at støtte en kristen milits for at sabotere Assads indflydelse i Libanon. Efter de store grupper i Libanon havde indgået Taif-aftalen om en fred i landet, lykkedes det Saddam at udsætte fredsaftalens ikrafttrædelse i 2 år. Først efter Saddams invasion i Kuwait, hvor FN's økonomiske sanktioner blev indført, standsede Saddam sin økonomiske støtte, og Taif-aftalen blev gennemført.

Forholdet til Israel er selvfølgelig anstrengt. Irak har altid været hardliner i den israelske / palæstinensiske konflikt. 6 dages krigen i juni 1967 førte til afbrydelse af de diplomatiske forbindelser med USA. Irak sendte scudmisiler mod Israel under Golfkrigen i 1991 for at lokke dem med i krigen. Så havde man forventet, at Syrien og Egypten ville trække sig ud af koalitionen. Israel holdt sig ude efter hårdt pres fra USA.

Forholdet til det lille kongedømme, Jordan er godt, og i 1990 gik ca. 90 % af Jordans eksport til Irak. Jordan er et relativt fattigt land og har ingen olieresurser. Hele Iraks import fra Jordan blev betalt med olie.

Forholdet til Egypten var tåleligt indtil Saddats fred med Israel i 1979. Derefter brød Irak de diplomatiske forbindelser.